

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами імені
акад. І.А. Зязюна

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА

рівень вищої освіти	<u>третій</u> перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (доктор філософії)
галузь знань	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>
спеціальність	<u>011 Освітні, педагогічні науки</u>
освітня програма	<u>011 Педагогіка вищої школи</u>
вид дисципліни	<u>професійна підготовка, вибіркова</u> (загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)
форма навчання	<u>денна, заочна</u>

Харків – 2024 рік

Навчально-методичні матеріали лекцій

План лекційних занять

Тема	Кількість годин
Культура в системі функцій освіти	4
Культура педагогічної діяльності викладача вищої школи	4
Структура професійної діяльності викладача та її культури	4
Педагогічна культура і професійна компетентність викладача в системі цінностей педагогіки вищої школи	4
Культура як прояв педагогічної майстерності	4

Тема 1. Культура в системі функцій освіти

Сутність культури та її функції. Теоретичні та практичні аспекти педагогічної культури. Особистісна та професійна культура людини. Основні складники особистісної культури. Культуротвірна спрямованість вектору освіти. Історичні засади культури педагогіки. Педагогічна культура як чинник якості освіти.

Рекомендована література:

1. Кириленко К. Інноваційна культура. Збірка наукових статей. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2023. 264 с.
https://drive.google.com/file/d/1cwEA2R2fyMa4PtCVN6g8z_IDsa2COpvv/view
2. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с.
<https://drive.google.com/file/d/1VSQsJAZ7HfYms33TK9maYwRoN7kZnSqC/view>
3. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні : колект. монографія / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 556 с.
https://drive.google.com/file/d/1wqXoQKol-Ulq1OoL_6bntCgmaVFxdXOz/view

4. Динаміка сучасної культури: наукова і техніко-технологічна детермінація : монографія / Ю. Трач ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 484 с.
<https://drive.google.com/file/d/11YLSRfg5TtVo5wIqsMybZqp1h38ezvyF/view>
5. Кайда, Н. О., Пасик-Косарева, Н. О., & Розум, А. П. (2021). Методична культура викладача з во як складова його професійно-педагогічної культури: постановка проблеми. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (194), 208-213. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-208-213>
6. Dieniezhnikov S. Creative function of university 3.0 in the knowledge society (2020). Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (12–13 листопада 2020 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 447 с. ISBN 978-966-698-305-6
https://jmm.sspu.edu.ua/images/2021/konf_Ed-21st_new/2020/Proceedings_ED_21stCent-2020_457c5.pdf#page=222

Тема 2. Культура педагогічної діяльності викладача вищої школи

Сутність культури професійної діяльності педагога. Роль і значення культури у педагогічній діяльності. Основні компоненти педагогічної культури. Системний характер культури педагогічної діяльності. Педагогічна культура і якість освіти. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача вищого навчального закладу.

Рекомендована література:

1. Solvason Carla, Elliott Geoffrey. Ethics in Education: Contemporary Perspectives on Research, Pedagogy and Leadership. 2023. 212 pp. <https://ethicspress.com/products/ethics-in-educati...>
2. Романовський О.Г., Грень Л.М., Серета Н.В. Професійно-етичні засади педагогічної діяльності : текст лекцій. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2020. 148 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/59cf63f7-6136-4a47-9b14-026dbdd8e58b/content>
3. Горошкіна, Олена Миколаївна and Груба, Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика : навчально-методичний посібник . Суми : Університетська книга, 2023. 108 с. <https://lib.iitta.gov.ua/736978/>

4. Резнік С. М. Результати наукової діяльності педагога вищої школи як показник викладацького лідерства / С. М. Резнік // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Сер. 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. – Київ : НПУ, 2020. – Вип. 73, т. 2. – С. 52-56.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/62396>

5. Білозерська С.І. (2021). особистісний потенціал у структурі особистості викладача. Педагогічна та вікова психологія. Том 32 (71). № 1. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2021.1/15>

6. Кулик І.В. (2021). Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с. <https://ksptsr.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/71/2023/02/metodychka-pedahohika-vsh-1.pdf>

Тема 3. Структура професійної діяльності викладача та її культури

Сутність, зміст і структура педагогічної діяльності викладача. Сенс і призначення кожного із складників професійної діяльності педагога вищої школи. Структура культури педагогічної діяльності. Актуальні проблеми культури професійної діяльності педагога. Професійна культура педагога в системі філософії освіти.

Рекомендована література:

1. Кириленко К. Інноваційна культура. Збірка наукових статей. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2023. 264 с. https://drive.google.com/file/d/1cwEA2R2fyMA4PtCVN6g8z_IDsa2CoprVv/viEW
2. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с. <https://drive.google.com/file/d/1VSQsJAZ7HfYms33TK9maYwRoN7kZnSqC/view>
3. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні : колект. монографія / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 556 с. https://drive.google.com/file/d/1wqXoQKOL-Ulq1OoL_6bntCgmaVFxdXOz/view
4. Динаміка сучасної культури: наукова і техніко-технологічна детермінація : монографія / Ю. Трач ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 484 с. <https://drive.google.com/file/d/1IYLsRfg5TtVo5wIqsMybZqp1h38ezvyF/view>

5. Кайда, Н. О., Пасик-Косарева, Н. О., & Розум, А. П. (2021). Методична культура викладача з во як складова його професійно-педагогічної культури: постановка проблеми. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (194), 208-213. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-208-213>
6. Серета Н.В., Солодовник Т.О., Ігнатюк О.А. Педагогічне спілкування та риторика : навчально-методичний посібник для студентів освітнього ступеню «магістр» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та аспірантів всіх спеціальностей. Харків : НТУ «ХПІ», 2023. 158 с. URL : <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/9a5b05fb-63df-44d8-bc5e-e9f5f97034e1/content>

Тема 4. Педагогічна культура і професійна компетентність викладача в системі цінностей педагогіки вищої школи

Зміст і сутність поняття професійної компетентності. Загальна структура професійної компетентності педагога вищої школи. Взаємозв'язок педагогічної культури і професійної компетентності педагога. Основні цінності вищої освіти формування і розвиток системи цінностей та забезпечення їхньої загальної гуманістичної спрямованості. Аксиологічні аспекти культури професійної діяльності педагога вищої школи.

Рекомендована література:

1. Аніщенко О.В. Професійно-педагогічна культура викладача закладу вищої освіти: сутність, значення. Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття: зб. матеріалів ХХІ Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [наук. ред.: Г.І. Сотська, М.П. Вовк]. Вип. 7 (19). К.: Талком, 2024. С. 27-28. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739854/1/Anishchenko_O._professional_and_%20pedagogical_culture.pdf
2. Yongqing Sun. On the Construction of Teacher Culture. Proceedings of the 2022 7th International Conference on Modern Management and Education Technology (MMET 2022). Series: Advances in Social Science, Education and Humanities Research. C. F. Peng et al. (Eds.). ASSEHR 703. – 2023. – Pp. 437–443, https://doi.org/10.2991/978-2-494069-51-0_60
3. Ethical Leadership : Educational guide for the students of all specialties for full-time and distance education / O. Lapuzina, J. Mukuni. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2023. – 210 p. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/86567c1f-a622-4832-8478-8df7488d94af/content>
4. Leadership in teaching activities. Educational guide for the students of specialty 011 Pedagogy of higher education for full-time and distance training / O.

Romanovskij, O. Lapuzina. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2023. – 140 p.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/67697>

5. Sokol Y. I. Educational leadership connecting the world [Electronic resource] : educational manual for full-time students / Yevhen Sokol, Joseph Mukuni, Olena Lapuzina. – Electronic text data. – Kharkiv : NTU "KhPI", 2024. – 164 p. – URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/76730>

6. Резнік С. М. Академічна доброчесність та академічне лідерство / С. М. Резнік // Лідер. Еліта. Суспільство = Leader. Elite. Society. – 2021. – № 1. – С. 43-52. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55872>

Тема 5. Культура як прояв педагогічної майстерності викладача.

Сутність, зміст і призначення педагогічної майстерності. Професійна культура викладача в системі його педагогічної майстерності. Педагогічне спілкування та його культура і вплив на студентів. Педагогічна етика в системі взаємозв'язків педагогічної майстерності та професійної культури викладача. Моральна культура педагога та його духовний світ.

Рекомендована література:

1. Євсюков О.Ф. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2021. 264 с. https://nakkim.edu.ua/images/Instytuty/Instytut_dyzyaynu/hrafich_dyzy/RP/Pedahohika_vyshchoi_shkoly_ta_pedahohichna_maisternist_vykladacha.pdf

2. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко та ін. За заг. ред. О. І. Федоренко. Харків : ФОРМ БРОВІН О.В., 2020. 240 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9d74c6ea-0e35-4bc5-9852-a846a7860543/content>

3. Міжнародна діяльність керівника соціального закладу [Електронний ресурс] : метод. вказівки для магістрів усіх форм навчання зі спец. 232 "Соціальне забезпечення" / уклад.: О. Г. Романовський, О. М. Лапузіна, Л. М. Грень ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2023. – 60 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/68331>

4. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с. <http://surl.li/htswjo>

5. Олена Гомонюк (2020). Розвиток психолого-педагогічної компетентності викладачів закладів вищої освіти в умовах неперервної освіти. (2020). *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 155-164. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-57-155-164>

6. Барахтян М. М. (2024). Професійні артистичні уміння як важлива складова педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти. Сучасні напрями вдосконалення педагогічної майстерності викладачів: матеріали

Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу аспірантів

Самостійна робота аспірантів (СР) займає провідне місце у системі сучасної вищої освіти. З усіх видів навчальної діяльності СР значною мірою забезпечує формування самостійності як провідної риси особистості аспіранта.

Самостійна робота завершує завдання усіх інших видів навчальної діяльності. Адже знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися дійсним надбанням людини. Тому СР має навчальне, особисте та суспільне значення.

Навчальна діяльність характеризується суб'єктністю, активністю, предметністю, цілеспрямованістю, наявністю структури та змісту.

Особливими ознаками самостійної навчальної діяльності є такі:

- зміни самого суб'єкта;
- залежність від рівня розвитку аспіранта та опора на досягнутий рівень розвитку;
- засвоєння загальних способів дій та наукових понять;
- передування загальних засобів дій вирішенню завдань;
- залежність змін психічних властивостей та поведінки тих, хто навчається, від результатів їх власних дій.

Виконання самостійної роботи передбачає:

1. Опрацювання навчальної літератури за допомогою бібліотеки університету, мережі Інтернет.
2. Вивчення навчального матеріалу, який дається для самостійної роботи.

3. Засвоєння знань, видів та способів діяльності в конкретній предметній галузі.

4. Самоперевірка засвоєних знань за допомогою представлених питань.

За необхідності можна отримати індивідуальну консультацію викладача щодо виконання самостійної роботи. Для цього на кафедрі кожного семестру розробляється графік консультацій викладачів.

Питання для самостійної підготовки

1. Визначте та обґрунтуйте проблему забезпечення культурної спрямованості Вашого дисертаційного дослідження.
2. Проведіть дослідження щодо ролі педагогічної культури викладача у розвитку його компетентності та педагогічної майстерності.
3. Проведіть критичний аналіз сенсу, змісту і структури професійної діяльності викладача на сучасному етапі розвитку вищої освіти.
4. Здійсніть науковий пошук джерел з актуальних проблем культури сучасної педагогічної діяльності.
5. Проаналізуйте зв'язок професійної компетентності і культури педагога у вищій школі.
6. Обґрунтуйте ціннісну орієнтацію педагогіки вищої школи.
7. Визначте основні цінності вищої освіти й покажіть їх гуманістичну спрямованість.

Оцінювання виконання даних самостійних завдань: за кожне завдання можна отримати максимально 5 балів. Виконання завдань буде оцінюватися за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання.

Самостійна робота по кожній темі також включає: опрацювання та аналіз лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять.

Література для самопідготовки:

1. Кириленко К. Інноваційна культура. Збірка наукових статей. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2023. 264 с. https://drive.google.com/file/d/1cwEA2R2fyma4PtCVN6g8z_IDsa2Covvv/view
2. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с. <https://drive.google.com/file/d/1VSQsJAZ7Hfyms33TK9maYwRoN7kZnSqc/view>
3. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні : колект. монографія / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 556 с. https://drive.google.com/file/d/1wqXoQKOl-Ulq1OoL_6bntCgmaVFxdXOz/view
4. Динаміка сучасної культури: наукова і техніко-технологічна детермінація : монографія / Ю. Трач ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 484 с. <https://drive.google.com/file/d/1IYLsRfg5TtVo5wIqsMybZqp1h38ezvyF/view>
5. Tverdokhliebova, N. & Yevtushenko, N. (2023). Pedagogical Culture of Teachers at Technical Universities for Safe Educational Process During the War in Ukraine. Educational Challenges, 28(1), 175-187. <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2023.28.1.14>
6. Batrun, I.V. (2022). Teacher's Pedagogical Culture and Values of the Post-School. Prospects and Innovations of Science, 3(8), 237-247. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-3\(8\)-237-247](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-3(8)-237-247)
7. Bilonozhko, O. (2022). Technology of the Development of Lyceum Teachers' Pedagogical Culture in the System of Methodical Work. Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy, 37(1), 42-46. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2022.375>
8. Dron, J. (2022). Educational Technology: What It Is and How It Works. AI & Society, 37, 155–166. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00146-021-01195-z>

Методичні рекомендації/навчально-методичні матеріали до проведення практичних (семінарських) занять

План практичних занять

Тема	Кількість годин
Загальна культурна спрямованість освіти	4
Загальна структура педагогічної культури викладача	4
Професійна діяльність педагога та її культура	4
Цілі і завдання культури педагогічного дослідження. Інтелігентність як атрибут культури особистості в професійній педагогічній діяльності.	4
Культура і забезпечення особистісного розвитку викладача і студента	4

Зміст та практичні завдання до занять

1. Завдання «Відображення педагогічної культури у наукових дослідженнях»:

- визначте та обґрунтуйте проблему забезпечення педагогічної спрямованості Вашого дисертаційного дослідження.

2. Завдання «Визначення методологічних підходів до розвитку педагогічної культури»:

- визначте методологічні підходи до розвитку педагогічної культури та її відображення у Вашому дисертаційному дослідженні.

3. Завдання «Педагогічні засоби впливу на студентську аудиторію»:

- визначте роль різних педагогічних технологій у навчальному процесі.

4. Завдання «Видатні представники педагогічної майстерності»:

- оберіть для аналізу видатного представника – викладача-лідера вищої освіти. Проаналізуйте його образ з точки зору педагогічної культури, проаналізуйте методики та технології професійної етики.

5. Завдання «Діагностика сформованості вмінь педагогічної культури викладача»:

- визначте роль педагогічної культури викладача у розвитку його компетентності та педагогічної майстерності;

- здійсніть науковий пошук джерел з актуальних проблем культури педагогічної діяльності.

6. Завдання «Способи вдосконалювання професійних характеристик педагогічної культури»:

- проаналізуйте сутність педагогічної культури в спілкуванні у публічному просторі;

- підберіть методики діагностики педагогічної культури в публічному спілкуванні;

- проведіть самоаналіз та визначте, в яких розділах дисертації вирішуються завдання з розвитку культури професійної діяльності педагога; , складіть програму самовдосконалення.

7. Завдання «Діагностика професійної компетентності, педагогічної майстерності і культури викладача»:

- проведіть критичний аналіз сенсу, змісту і структури професійної діяльності викладача;

- надайте порівняльну характеристику щодо структурних та функціональних компонентів педагогічної культури;

- складіть схему результатів реалізації засобів і умов формування педагогічної культури сучасного викладача.

8. Завдання «Взаємодія викладача й аудиторії»:

- визначте та проаналізуйте різні типи взаємодії викладача й аудиторії;

- розкрийте сутність і зміст педагогічної майстерності;

- дайте характеристику педагогічного спілкування і його культури.

9. Завдання «Аналіз педагогічної ситуації»:

- проаналізуйте реальну ситуацію з навчального процесу, в якій проявляється педагогічна культура викладача. Визначте сильні та слабкі сторони, запропонуйте шляхи покращення.

10. Завдання «Аналіз культури педагогічного дослідження»:

- визначте структуру професійної компетентності викладача у сфері психолого-педагогічної діяльності викладача;

- визначте структуру професійної компетентності викладача у сфері Вашого дисертаційного дослідження;

- покажіть зв'язок професійної компетентності і культури педагога;

- обґрунтуйте ціннісну орієнтацію педагогіки вищої школи;

- наведіть основні цінності вищої освіти й покажіть їх гуманістичну спрямованість.

11. Завдання «Робота викладача з підвищення рівня педагогічної культури»:

- складіть план роботи викладача з підвищення рівня педагогічної культури.

12. Завдання «Аналіз культури особистісного розвитку викладача і студента»:

- покажіть сенс і значення педагогічної етики як важливого прояву професійної культури викладача;

- наведіть особливості моральної складової культури і духовності педагога.

13. Завдання «Розробка етичного кодексу»:

- створіть етичний кодекс для викладача, що враховує основні принципи педагогічної культури. Обґрунтуйте вибір кожного з пунктів.

14. Завдання «Створення плану самоосвіти»:

- розробіть індивідуальний план самоосвіти для підвищення своєї педагогічної культури. Включіть літературу, курси, семінари тощо.

Рекомендовані джерела:

1. Кириленко К. Інноваційна культура. Збірка наукових статей. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2023. 264 с.

https://drive.google.com/file/d/1cwEA2R2fyoma4PtCVN6g8z_IDsa2Copvv/view

2. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с.

<https://drive.google.com/file/d/1VSQsJAZ7Hfyms33TK9maYwRoN7kZnSq/view>

3. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні : колект. монографія / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 556 с.
https://drive.google.com/file/d/1wqXoQKOl-Ulq1OoL_6bntCgmaVFxdXOz/view
4. Динаміка сучасної культури: наукова і техніко-технологічна детермінація : монографія / Ю. Трач ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 484 с.
<https://drive.google.com/file/d/11YLSRfg5TtVo5wIqsMybZqp1h38ezvyF/view>
5. Динаміка сучасної культури: наукова і техніко-технологічна детермінація : монографія / Ю. Трач ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 484 с.
<https://drive.google.com/file/d/11YLSRfg5TtVo5wIqsMybZqp1h38ezvyF/view>
6. Кайда, Н. О., Пасик-Косарева, Н. О., & Розум, А. П. (2021). Методична культура викладача з во як складова його професійно-педагогічної культури: постановка проблеми. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (194), 208-213. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-208-213>
7. Шварп, Н. В. Формування комунікативної культури магістрів освітніх, педагогічних наук у процесі професійної підготовки / Н. В. Шварп, Н. В. Науменко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2020. – Вип. 70, Т. 4. – С. 211-216.
<http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/26102>
8. Кириленко К. Інноваційна культура. Збірка наукових статей. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2023. 264 с.
https://drive.google.com/file/d/1cwEA2R2fyMa4PtCVN6g8z_IDsa2Covpv/view
9. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с.
<https://drive.google.com/file/d/1VSQsJAZ7HfYms33TK9maYwRoN7kZnSqC/view>
10. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні : колект. монографія / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 556 с.
https://drive.google.com/file/d/1wqXoQKOl-Ulq1OoL_6bntCgmaVFxdXOz/view

Методичні вказівки/рекомендації до виконання індивідуального завдання

Індивідуальне завдання для аспірантів складається з двох частин: теоретичної (реферат) та практичної (фрагмент лекції).

Загальні вимоги до реферату

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.
- Послідовність – логічна.
- Формат сторінок – А4.
- Шрифт та розмір – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – полуторний.
- Обсяг реферату: 15-30 стор. (для аспірантури).
- Поля: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм (або 25 мм і 20 мм відповідно, в залежності від умов навчального закладу).
- Простий план – 2-35 розділи.
- Список джерел – 15-20 найменувань.
- Заголовки розділів пишуться – ВЕЛИКИМИ літерами.
- Заголовки підрозділів пишуться – Маленькими літерами (крім першої).

Реферат – це самостійна наукова робота, яка містить систематизовану інформацію за обраною темою, отриману на основі здійсненого інформаційного пошуку та власних узагальнень.

Мета реферату – довести, що здобувач володіє знаннями та вміннями, необхідними для професійної та наукової діяльності, тому при написанні реферату йому необхідно продемонструвати вміння самостійного аналізу фундаментальних та прикладних наукових проблем; сформулювати та обґрунтувати вихідні наукові положення та ідеї.

Реферат повинен відповідати вимогам до наукових публікацій, які регламентуються державними стандартами.

Загальні вимоги: логічна послідовність викладу матеріалу; переконливість аргументації; стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення; обґрунтованість висновків та пропозицій щодо проведення подальших досліджень.

У рефераті повинно бути відображено: актуальність досліджуваної проблеми, розробленість проблеми в сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі; аналіз та узагальнення результатів.

Структура реферату: титульний аркуш; зміст; вступ; основний текст; висновки; список використаних джерел, додатки (за необхідності).

До змісту включають структурні елементи в такому порядку: вступ; найменування всіх розділів, підрозділів і пунктів; висновки, додатки, список використаних джерел.

У вступі: обґрунтовуються вибір теми дослідження (на основі проведеного критичного аналізу наукових та інших джерел, аналізу та узагальнення педагогічного досвіду викладачів і наукового спостереження) та його актуальність; визначаються об'єкт і предмет дослідження; 1. формулюються мета і завдання дослідження; 2. конкретизуються обрані методи дослідження (за необхідності); 3. визначаються наукова новизна і практичне значення роботи; 5. описується структура реферату.

Основна частина реферату може складатися з розділів, підрозділів. Викладаючи суть роботи, особливу увагу приділяють елементам новизни, які мають місце у рефераті. Основний зміст реферату варто починати з аналітичного огляду використаних джерел, в якому вступник до аспірантури окреслює основні етапи розвитку наукової думки із досліджуваної ним проблеми. Критично висвітлюючи роботи попередників, варто назвати ті питання, що залишилися невирішеними і визначити своє місце у розв'язанні проблеми.

Висновки – це чіткий виклад головних результатів дослідження. Ця частина містить висновки автора як стосовно суті проблеми, що розглядалась у рефераті, так і стосовно подальшого розвитку обраних питань.

Список джерел інформації. Використані джерела можна розміщувати або в алфавітному порядку, або у порядку появи посилань у тексті. У тексті посилання даються у квадратних дужках за номерами списку із зазначенням сторінок – наприклад, [24, с. 15]. Кількість використаних у рефераті джерел не регламентується, це залежить від теми та завдань реферату, але рекомендована кількість – не менше 15-20 джерел. Не можна включати до списку ті роботи, на які немає посилань у тексті реферату. Якщо автор робить посилання на будь-які запозичені факти або цитує праці інших авторів, то він обов'язково має зазначити їхнє джерело. Бібліографічний опис виконується мовою оригіналу. Правила укладання списку джерел в рефераті визначаються державними стандартами. Заборонено використовувати публікації авторів, визнаних Законом України представниками держав-агресорів.

Додатки не є обов'язковим елементом реферату. Проте додатки підвищують рівень довіри до результатів дослідження, свідчать про їх достовірність, і вони можуть наводитися за потреби. У додатках вміщують таблиці додаткових цифрових даних; інструкції та методики, ілюстрації допоміжного характеру; додатковий перелік джерел, на які не було посилань у роботі, але які можуть викликати інтерес.

Тему реферату здобувач може обирати враховуючись принципом академічної свободи, попередньо проконсультувавшись із викладачем, та в межах освітнього компоненту.

Орієнтовна тематика рефератів:

1. Визначення педагогічної культури викладача: сутність та складові.
2. Історичний розвиток педагогічної культури в Україні.
3. Взаємозв'язок педагогічної культури та професійної діяльності викладача.
4. Роль етики у формуванні педагогічної культури викладача.
5. Педагогічна культура як фактор ефективності навчального процесу.
6. Вплив педагогічної культури на мотивацію студентів.

7. Аналіз сучасних підходів до розвитку педагогічної культури викладача.
8. Педагогічна культура в контексті інноваційного навчання.
9. Формування педагогічної культури у процесі професійної підготовки викладачів.
10. Психологічні аспекти педагогічної культури викладача.
11. Крос-культурна педагогіка: вплив культурних особливостей на педагогічну культуру.
12. Педагогічна культура та її вплив на формування особистості студента.
13. Роль комунікативних навичок у педагогічній культурі викладача.
14. Методи і технології формування педагогічної культури викладача.
15. Педагогічна культура і професійний імідж викладача.
16. Емоційний інтелект викладача як складова педагогічної культури.
17. Взаємодія між викладачем та студентами: аспекти педагогічної культури.
18. Критерії оцінки педагогічної культури викладача.
19. Педагогічна культура в умовах дистанційного навчання.
20. Розвиток педагогічної культури через самоосвіту та професійний розвиток.
21. Значення наукових досліджень для підвищення педагогічної культури викладача.
22. Педагогічна культура як чинник соціалізації студентів.
23. Вплив сімейного виховання на формування педагогічної культури викладача.
24. Проблеми і перспективи розвитку педагогічної культури в сучасній освіті.
25. Педагогічна культура в контексті міждисциплінарного підходу до навчання.
26. Формування толерантності та культурної компетентності у викладачів як складова педагогічної культури.

Критерії оцінювання реферату:

Критерії оцінювання	Бали
Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань, визначення методів	1
Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	4
Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, творчість, самостійність висновків, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
Дотримання правил реферування наукових публікацій	1
Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів реферату (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання)	1

Практична частина індивідуального завдання:

Підготувати фрагмент лекції з мультимедіа презентацією з дисципліни за своєю спеціальністю (вступна частина) – до 5 стор. Провести фрагмент лекції з презентацією з обраної дисципліни.

Критерії оцінювання фрагменту лекції:

Критерії оцінювання	Бали
Структура лекції	4
Мультимедіа презентація	4
Риторичні та комунікативні навички	6
Взаємодія з аудиторією	4
Використання прийомів підтримки уваги	2

Навчально-методичні матеріали для поточного, проміжного й підсумкового контролю

Підсумкова оцінка складається з результатів оцінювання у вигляді заліку (20%) та поточного оцінювання (80%).

Поточне оцінювання включає в себе: виконання завдань на практичних заняттях та завдань для самостійної роботи (50%), виконання індивідуального завдання (реферат 10% та фрагмент лекції 20%).

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку і включає в себе усну відповідь на 2 запитання та виконання 1 практичного завдання.

Контрольні питання та практичні завдання педагогічного контролю з дисципліни «Педагогічна культура викладача»

1. Що таке педагогічна культура викладача?
2. Які основні складові педагогічної культури викладача?
3. Яка роль етики у формуванні педагогічної культури?
4. Як педагогічна культура впливає на навчальний процес?
5. Які фактори формують педагогічну культуру викладача?
6. Як можна оцінити рівень педагогічної культури викладача?
7. Які методи підвищення педагогічної культури ви знаєте?
8. Як педагогічна культура пов'язана з професійною діяльністю викладача?
9. Які психологічні аспекти впливають на педагогічну культуру?
10. Як комунікативні навички впливають на педагогічну культуру викладача?
11. Яке значення має самоосвіта для розвитку педагогічної культури?
12. Як культурні особливості впливають на педагогічну культуру?
13. Які інноваційні підходи можна використовувати для розвитку педагогічної культури?

14. Як педагогічна культура сприяє формуванню особистості студента?
15. Яка роль емоційного інтелекту у педагогічній культурі викладача?
16. Як дистанційне навчання впливає на педагогічну культуру?
17. Які критерії оцінки педагогічної культури ви можете назвати?
18. Як взаємодія між викладачем та студентами відображає педагогічну культуру?
19. Які проблеми можуть виникати при формуванні педагогічної культури викладача?
20. Як сімейне виховання впливає на формування педагогічної культури викладача?
21. Яке значення має міждисциплінарний підхід у розвитку педагогічної культури?
22. Як толерантність пов'язана з педагогічною культурою викладача?
23. Які сучасні тенденції можна виділити в розвитку педагогічної культури?
24. Як наукові дослідження можуть сприяти підвищенню педагогічної культури?
25. Які стратегії можна використовувати для формування педагогічної культури у студентів?
26. Як педагогічна культура впливає на мотивацію студентів до навчання?
27. Яке значення має професійний імідж викладача в контексті педагогічної культури?
28. Які технології навчання допомагають розвивати педагогічну культуру?
29. Як формуються цінності та переконання викладача у контексті педагогічної культури?

30. Які аспекти соціалізації студентів пов'язані з педагогічною культурою викладача?
31. Як можна інтегрувати елементи культурної компетентності у навчальний процес?
32. Яка роль колективної діяльності у формуванні педагогічної культури викладача?
33. Як впливають сучасні медіа на педагогічну культуру викладачів?
34. Які приклади успішних практик розвитку педагогічної культури ви знаєте?
35. Як можна забезпечити безперервний розвиток педагогічної культури викладача?

Перелік практичних завдань для підсумкового контролю знань

Практичне завдання № 1. Аналіз педагогічної ситуації

Проаналізувати реальну ситуацію з навчального процесу (письмово), в якій проявляється педагогічна культура викладача. Визначити сильні та слабкі сторони, запропонувати шляхи покращення; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Практичне завдання № 2. Розробка етичного кодексу

Створити етичний кодекс для викладача (письмово), що враховує основні принципи педагогічної культури. Обґрунтувати вибір кожного з пунктів; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Практичне завдання № 3. Виступ на тему «Роль комунікації у педагогічній культурі»

Підготувати короткий виступ (5-7 хвилин) на тему важливості комунікаційних навичок для викладача. Використовуйте приклади з власного досвіду.

Практичне завдання № 4. Створення плану самоосвіти

Розробити індивідуальний план самоосвіти для підвищення своєї педагогічної культури. Включити літературу, курси, семінари тощо; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Практичне завдання № 5. Дослідження культурних аспектів навчання

Провести опитування серед аспірантів щодо їхніх культурних очікувань від викладачів. Проаналізувати результати та підготувати письмовий звіт; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Практичне завдання № 6. Моделювання уроку

Спроекувати та змоделювати урок, у якому будете використовувати елементи педагогічної культури (комунікація, взаємодія, етика). Оформити план уроку та методичні матеріали; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Практичне завдання № 7. Конфлікт у навчальному процесі. Кейс-стаді

Розглянути кейс конфлікту між викладачем і студентами. Визначити причини конфлікту та запропонувати стратегії його вирішення; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Практичне завдання № 8. Розробка лекції

Скласти план лекційного заняття на тему «Сучасні тенденції у розвитку педагогічної культури». Вказати та проаналізувати інноваційні підходи. Включити приклади прийомів та технік щодо сучасного застосування педагогічної культури викладача вищої освіти.

Практичне завдання № 9. Написання плану практичного заняття

Скласти план практичного заняття на тему: «Вплив педагогічної культури на формування особистості студента». Обґрунтувати свої думки прикладами; вказати та проаналізувати використані педагогічні прийоми та техніки.

Практичне завдання № 10. Групове обговорення

Провести фрагмент підготовленого лекційного/практичного (на вибір) заняття. По закінченні скласти письмовий звіт з аналізом ефективності використаних педагогічних законів, прийомів та технік. Організувати групове обговорення на тему «Взаємозв'язок педагогічної культури викладача та успішності студентів». Підготувати питання для дискусії та висновки; виступити з доповіддю перед аудиторією.

Критерії оцінювання заліку:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Можуть бути незначні неточності	20-18
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Відповіді можуть містити певні неточності	17-15
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	14-12
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	9-11
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	6-8
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	3-5
Відсутність знань значної частини матеріалу	0-2

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів:

	Критерії оцінювання	Бали
Тема 1	Активність на заняттях	2
	Завдання «Відображення педагогічної культури у наукових дослідженнях»	2
	Завдання «Визначення методологічні підходи до розвитку педагогічної культури»	2
	Завдання «Педагогічні засоби впливу на студентську аудиторію»	2
	Завдання «Видатні представники педагогічної майстерності»	2
Тема 2	Активність на заняттях	2

	Завдання «Діагностика сформованості вмінь педагогічної культури викладача»	4
	Завдання «Способи вдосконалювання професійних характеристик педагогічної культури»	4
Тема 3	Активність на заняттях	2
	Завдання «Діагностика професійної компетентності, педагогічної майстерності і культури викладача»	2
	Завдання «Взаємодія викладача й аудиторії»	4
	Завдання «Аналіз педагогічної ситуації»	2
Тема 4	Активність на заняттях	2
	Завдання «Аналіз культури педагогічного дослідження»	2
	Завдання «Робота викладача з підвищення рівня педагогічної культури»	6
Тема 5	Активність на заняттях	2
	Завдання «Аналіз культури особистісного розвитку викладача і студента»	4
	Завдання «Створення плану самоосвіти»	4
Індивідуальне завдання: теоретична частина (реферат)		10
Індивідуальне завдання: практична частина (фрагмент лекції)		20
Залік		20
Усього		100

Матеріали для підготовки:

Базова

1. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко та ін. За заг. ред. О. І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9d74c6ea-0e35-4bc5-9852-a846a7860543/content>
2. Євсюков О.Ф. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2021. 264 с. https://nakkim.edu.ua/images/Instytuty/Instytut_dyzaynu/hrafich_dyz/RP/Pedahohika_vyshchoi_shkoly_ta_pedahohichna_maisternist_vykladacha.pdf
3. Solvason Carla, Elliott Geoffrey. Ethics in Education: Contemporary Perspectives on Research, Pedagogy and Leadership. 2023. 212 pp. <https://ethicspress.com/products/ethics-in-educati...>
4. Горошкіна, Олена Миколаївна and Груба, Т.Л. Українська наукова мова: теорія і практика : навчально-методичний посібник. Суми : університетська книга, 2023. 108 с. <https://lib.iitta.gov.ua/736978/>
5. Основи наукових досліджень / Романовський О. Г., Черкашин А. І.,

- Грень. М., Резнік С.М. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 150 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/56902>
6. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с.
<https://drive.google.com/file/d/1VSQsJAZ7Hfyms33TK9maYwRoN7kZnSqc/view>
7. Ethical Leadership : Educational guide for the students of all specialties for full-time and distance education / O. Lapuzina, J. Mukuni. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2023. – 210 p.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/86567c1f-a622-4832-8478-8df7488d94af/content>
8. Leadership in teaching activities. Educational guide for the students of specialty 011 Pedagogy of higher education for full-time and distance training / O. Romanovskij, O. Lapuzina. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2023. – 140 p.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/67697>
9. Sokol Y. I. Educational leadership connecting the world [Electronic resource] : educational manual for full-time students / Yevhen Sokol, Joseph Mukuni, Olena Lapuzina. – Electronic text data. – Kharkiv : NTU "KhPI", 2024. – 164 p. – URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/76730>

Додаткова література

1. Batrun, I.V. (2022). Teacher's Pedagogical Culture and Values of the Post-School. Prospects and Innovations of Science, 3(8), 237-247. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-3\(8\)-237-247](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-3(8)-237-247)
2. Bilonozhko, O. (2022). Technology of the Development of Lyceum Teachers' Pedagogical Culture in the System of Methodical Work. Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy, 37(1), 42-46. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2022.375>
3. Dron, J. (2022). Educational Technology: What It Is and How It Works. AI & Society, 37, 155–166. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00146-021-01195-z>
4. Kostikova, I., Holubnycha, L., Marmaza, O., Budianska, V., Pochuieva, O., & Marykivska, H. (2023). Real Country Experiences: On-line Teaching in Wartime after Pandemic in Ukraine. International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM), 17(03), 123-134. <https://doi.org/10.3991/ijim.v17i03.36419>
5. Tverdokhliebova N., Yevtushenko N. (2023). Pedagogical Culture of Teachers at Technical Universities for Safe Educational Process During the War in Ukraine. Educational challenges, Vol. 28 No. 1 (2023). https://educationalchallenges.org.ua/index.php/education_challenges/article/view/192

Інформаційні ресурси

1. <https://www.ted.com/>
2. <https://www.edutopia.org/>
3. <https://www.khanacademy.org/>